

Organizational and Regulatory Mechanisms of Interaction Between Public Administration and Business: Theoretical Aspects of the Definition

UDC: 35.07:342.9

DOI: <https://doi.org/10.15421/152305>**Ovcharuk Evelina**Ph.D. Student, <https://orcid.org/0000-0003-0168-438X>, ovcharuk.ev@gmail.com*Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

The **purpose** of the article is to develop a conceptual theoretical framework for scientific interpretation of the concept of «organizational and legal mechanisms of interaction between public authorities and business». The **relevance** of the article is due to the need to form a modern terminological apparatus of the theory of public administration as a theoretical basis for solving practical management tasks, ensuring effective interaction between government, business and civil society.

Results. The theoretical and methodological basis for the conceptualization of the studied concept is determined by using systemic, structural, process, and project approaches. The terminological analysis of the studied concept is carried out by identifying the essence of each of its concepts. Based on the terminological analysis, the concepts were scientifically interpreted: «organizational mechanisms of public administration», «legal mechanisms of public administration», «public authorities», «business», «interaction». It is proved that the specifics of interaction between public authorities and business aimed at maximum integration of common management tasks and functions determine the possibility of using organizational and legal mechanisms as the most effective factors of this interaction.

Conclusions. It is substantiated that the concept of «organizational and legal mechanisms of interaction between public authorities and business» can be interpreted as a multi-level system of management mechanisms - organizational and legal, the integration of which contributes to strengthening the organizational potential of the subjects of interaction, ensures the functioning of an appropriate legislative and regulatory framework through the adoption of relevant legal decisions, their execution, organization, control and evaluation of implementation, which ensure the formation of appropriate institutional forms of interaction between public authorities and business.

Keywords: public administration, organizational and legal mechanisms, public authorities, business, civil society

Організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу: теоретичні аспекти поняття

Овчарук Евеліна*Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Анотація

Мета статті – розробити концептуальну теоретичну основу для наукової інтерпретації поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу». **Актуальність** обумовлена необхідністю формування сучасного термінологічного апарату теорії публічного управління як теоретичної основи для розв'язання практичних управлінських завдань, забезпечення ефективної взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства.

Результати. Визначено теоретико-методологічне підґрунтя для концептуалізації досліджуваного поняття шляхом залучення системного, структурного, процесного, проектного підходів. Здійснено термінологічний аналіз досліджуваного поняття шляхом виявлення сутності кожного з його концептів. На основі термінологічного аналізу набули наукової інтерпретації концепти: «організаційні механізми публічного управління», «правові механізми публічного управління», «органи публічної влади», «бізнес», «взаємодія». Доведено, що специфіка взаємодії органів публічної влади та бізнесу, спрямована на максимальну інтеграцію спільних управлінських завдань та функцій, обумовлює можливість застосування організаційно-правових механізмів як найбільш дієвих чинників ефективності даної взаємодії.

Висновки. Обґрунтовано, що поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» може бути інтерпретовано як багаторівнева система управлінських механізмів – організаційних та правових, інтеграція яких сприяє посиленню організаційного потенціалу суб'єктів взаємодії, забезпечує функціонування належного законодавчого, нормативно-правового підґрунтя шляхом прийняття актуальних правових рішень, їх оформлення, організації, контролю та оцінки виконання, що забезпечують формування належних інституційних форм взаємодії між усіма учасниками комунікації – органами публічної влади, бізнесом та інститутами громадянського суспільства.

Ключові слова: публічне управління, організаційно-правові механізми, органи публічної влади, бізнес, громадянське суспільство

Стаття надійшла / Article arrived: 25.01.2023

Схвалено до друку / Accepted: 31.03.2023

Вступ.

Проблема формування новітніх організаційно-правових механізмів взаємодії органів публічної влади та бізнесу набуває актуалізації як у практичній, так і теоретичній площині. Так, на думку вітчизняних вчених: С. Телешуна, О. Пухкала, І. Рейтеровича, С. Ситник (2018) та ін., бізнес сьогодні є активним актором не лише соціально-економічних, а й політичних процесів в країні, його взаємодія з владою має принципове значення як для проведення реформ у різних сферах суспільного життя, так і для вироблення публічної політики. В умовах повномасштабної російської збройної агресії проти України бізнес виступає важливим партнером держави у вирішенні питань обороноздатності країни, підтримки розвитку економічної та соціальної сфери. Відтак, органи публічної влади зацікавлені у формуванні відповідних інструментів комунікації у сприянні розвитку бізнесу, у тому числі й соціально відповідального бізнесу. Про це зазначено у «Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року» (2020).

Проте, на сучасному етапі в Україні не завершено формування дієвої інституційної системи, здатної забезпечувати ефективну взаємодію влади та бізнесу, в основі якої знаходяться чітко встановлені правила та норми їх регулювання. Це потребує винайдення компромісів між владою та бізнесом, пошуку балансу інтересів, що спирається на стійку систему взаємовідносин, та вироблення новітніх інструментів їх регуляції. У цьому зв'язку можна стверджувати, що ефективні організаційно-правові механізми можуть забезпечити архітектоніку взаємодії держави та бізнесу на рівні міжнародних стандартів та у відповідності із європейськими та світовими тенденціями. Для цього актуальним постає завдання вирішення термінологічних проблем як теоретичного підґрунтя для розв'язання багатьох практичних аспектів визначеної взаємодії в контексті теорії і практики публічного управління та адміністрування.

Аналіз досліджень та публікацій.

Проблеми термінології в теорії державного, так і в теорії публічного управління, є традиційно одними з найактуальніших. Про це свідчить значна кількість публікацій сучасних дослідників та наявність сучасних фундаментальних довідкових видань. Варто зазначити, що різні аспекти взаємодії держави та бізнесу висвітлено у працях багатьох відомих вітчизняних вчених. Особливо слід відзначити монографічні

видання В. Ємельянова «Розвиток партнерських відносин бізнесу і влади в системі державного управління сталим розвитком регіонів України: теорія, методологія, практика» (2012), С.Квітки «Державне управління формуванням партнерських відносин між владою та бізнесом в умовах соціальних перетворень» (2017), М. Мельник «Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій» (2012) тощо. Значний внесок в розробку питань взаємовідносин влади та бізнесу в контексті формування основ громадянського суспільства та впровадження публічної політики в Україні внесли дослідження науковців: С. Телешуна, О. Пухкала, І. Рейтеровича та ін. (2018).

Розробці теоретико-методологічних засад, визначенні специфіки механізмів державного та публічного управління, а також їх функціонування в контексті взаємодії влади та бізнесу присвячено наукові розвідки багатьох вчених. Так, висвітлено питання механізмів, форм взаємодії влади та бізнесу в реалізації інфраструктурних проектів (Пророчук, 2020). Розкрито сутність понять «механізми державного управління» та їх практичне значення. (Гончарук, & Савичук, 2021) та «механізм публічного управління» (Неділько, 2018). Обґрунтовано доцільність застосування організаційно-правового механізму в системі державного управління (Приходченко, 2009). Виокремлено передумови впровадження організаційно-правових механізмів у сферу публічної політики (Гомоляко, 2020). Однак, попри наявні теоретичні напрацювання щодо окремих механізмів взаємодії влади та бізнесу, а також специфіки їх застосування та функціонування, проблема розкриття сутності організаційно-правових механізмів взаємодії органів публічної влади та бізнесу потребує теоретичного розв'язання як складова теорії публічного управління.

Мета статті – розробити та представити концептуальну теоретичну основу для наукової інтерпретації поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» як складової термінологічного апарату теорії публічного управління.

Результати дослідження.

Концептуалізація теоретичних понять потребує відповідного теоретико-методологічного підґрунтя, що забезпечує досягнення науково обґрунтованих теоретичних та практичних результатів. Вибір актуальної та об'єктивної методології, що відповідає потребам публічного управління, сприяє формуванню інноваційних публічно-управлінських моделей розвитку органів державної влади та місцевого самоврядування, розвитку та прогнозуванню

публічно-управлінських та державно-управлінських відносин як у межах системи державного управління, так і системи суспільних, публічних відносин у цілому (Шпекторенко, 2018, с. 45).

З метою термінологічного опрацювання поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» обґрунтованим видається використання системного підходу як важливої складової дослідницьких процедур. Системний підхід у публічному управлінні – методологія, яка розглядає публічне управління як цілісний комплекс взаємопов'язаних елементів та сукупність взаємодіючих об'єктів. У разі використання системного підходу рішення в публічному управлінні приймаються на основі аналізу всіх істотних зв'язків і процесів як у середині структури, так і зовнішнім середовищем (Куйбіда, Білинська, & Петрос, 2018, с. 163). В основі системного підходу лежить принцип комплексного осмислення досліджуваних явищ з урахуванням їх властивостей, розвитку та будови взаємопов'язаних елементів. Організаційно-правові механізми являють собою складну, динамічну систему з характерними внутрішніми й зовнішніми зв'язками та властивостями кожного з компонентів. Залучення системного підходу як загальнометодологічної основи дозволяє виявити та проаналізувати їх особливості, специфіку, а також провести термінологічний аналіз кожного з них.

У цьому зв'язку важливого значення набуває структурний підхід, основи якого були розроблені в рамках класичної теорії менеджменту. За його допомогою вирішуються питання розподілу виробничих завдань за характером професійної спеціалізації. Його основним принципом є домінування ролі різних типів організаційних структур при вирішенні виробничих завдань. При цьому взаємодія в цих процесах є невід'ємною їх ознакою, що забезпечується через певні структурні підрозділи, їх керівників та увесь апарат працівників. В умовах належної координації стає можливим ефективне виконання поставлених завдань, втім, окремі виробничі дії можуть технічно відповідати різним, слабо координованим у діях організаціям. В контексті дослідження організаційно-правових механізмів взаємодії органів публічної влади та бізнесу залучення структурного підходу дозволяє розглянути та проаналізувати це явище шляхом його структуризації та виявлення як ефективних, так і малопродуктивних елементів цієї взаємодії. Це дозволяє виробити необхідні рекомендації щодо їх подальшого вдосконалення, виявити шляхи подальшої оптимізації.

Продуктивним для термінологічного аналізу поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» є процесний підхід, орієнтований на створення проміжних або кінцевих форм досліджуваного явища. При застосуванні процесного підходу може бути передбачена система оцінки якості кожного процесу на різних етапах його розвитку, як окремого, так і як цілого, причому для всієї сукупності продуктивних процесів (Шпекторенко, 2018, с. 17). Використання процесного підходу дозволяє розглядати розробку процесів формування механізмів взаємодії між публічною владою та бізнесом крізь призму адаптації до змінюваних умов, зокрема організаційних та правових, із відповідними інструментами, з орієнтацією на створення найкращого механізму взаємодії. Це має забезпечити якість циклічного процесу, ефективність управління ним та досягнення відповідного результату виконання на основі певного застосованого механізму взаємодії.

Для дослідження складних систем, якими є організаційно-правові механізми взаємодії публічної влади та бізнесу, доцільним є залучення проектного підходу, що виник в рамках, так званої, нової школи управління. Постановка завдань, принципи та перспективи їх розробки мають спиратися на відповідні конкретні умови, технології, засновані на процесах проектування, моделювання, експертизи тощо. При цьому проектний підхід має комплексний характер та передбачає поєднання інтегрованих знань, дослідницького пошуку, сучасних цифрових технологій. Важливою умовою залучення проектного підходу для розробки досліджуваного поняття є етапність та обґрунтування змістового компоненту: структури, визначення змісту, вибір організаційних форм, апробація проекту на практиці, корекція проекту із системним плануванням даного процесу, його змістове наповнення та поетапне управління на всіх рівнях його організації. Відтак, саме проектний підхід відповідає сучасним потребам та вимогам наукового вивчення та аналізу актуальних явищ та процесів.

Представлені теоретичні підходи складають теоретико-методологічну основу для термінологічного обґрунтування поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» шляхом виявлення сутності кожного з його концептів як складових теорії публічного управління. У цьому зв'язку теоретичне осмислення поняття «механізми публічного управління» набуває нового змісту та інтерпретації в працях сучасних дослідників. Так, І. Ісаєнко вважає, що будь-

які механізми управління – чи державного, чи публічного визначаються способом та характером дій на об'єкт впливу. З огляду на це, механізми публічного управління виступають як демократична організація управлінського впливу на суспільні процеси, яка забезпечує ефективне функціонування системи органів державної влади, органів регіонального та місцевого самоврядування, громадських (неурядових) організацій, фізичних осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства з метою реалізації державної політики у найрізноманітніших сферах суспільного життя (Ісаєнко, 2012). А. Неділько підкреслює, що механізми публічного управління є невід'ємною складовою системи публічного управління, від яких залежить діяльність суб'єктів системи та їх ефективність. Це дає можливість розглядати механізми публічного управління як сукупність механізмів державного управління, механізмів управління органів місцевого самоврядування (механізм самоврядування), а також механізмів участі громадськості в управлінні (Неділько, 2018). Дослідники О. Оболенський, С. Борисевич, С. Коник в опорному конспекті лекцій з дисципліни «Публічне управління» (2018) визначають механізм публічного управління як систему, яка забезпечує практичну реалізацію функції публічного управління з метою досягнення визначених цілей та характеризується власною структурою, методами, важелями, інструментами впливу на об'єкт управління за допомогою відповідного правового та інформаційного забезпечення.

За наявною класифікацією, механізми публічного управління поділяються на:

- економічні – впливають на публічне управління за допомогою банківської, грошово-валютної, інвестиційної, інноваційної, кредитної, податкової політики;

- мотиваційні – складаються з сукупності адміністративних та соціально-економічних стимулів, які спонукають посадових осіб до високоефективної роботи;

- організаційні – характеризують об'єкти, суб'єкти публічного управління, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування;

- політичні – визначають особливості формування через інструменти економічної, соціальної, фінансової, промислової політики;

- правові – включають закони, постанови, укази, а також методичні рекомендації та інструкції.

В авторитетному довідниковому виданні «Публічне управління: термінологічний

словник» (Куйбіда, Білинська, & Петроє, 2018) поняття «механізми публічного управління» трактується як сукупність засобів, методів та важелів держави, спрямованих на формування, реалізацію та досягнення пріоритетних цілей у сфері публічного управління, що базуються на принципах наукового обґрунтування, об'єктивності, цілісності, узгодженості та чіткої скоординованості дій суб'єктів публічного управління, із одного боку, та злагодженої, конструктивної взаємодії об'єктів публічного управління – з другого (Куйбіда, Білинська, & Петроє, 2018, с. 87). Відтак, механізми публічного управління виступають як системна цілісність значущих елементів, злагоджене функціонування яких сприяє досягненню поставлених завдань та цілей у різних сферах життєдіяльності суспільства.

Управління та координування сфери взаємодії держави та бізнесу передбачає залучення різних механізмів, що регулюють їх відносини та впливають на їх ефективність. У цьому зв'язку організаційні та правові механізми можна визначити як базові в структурі взаємовідносин органів публічної влади та бізнесу й, відтак, потребують визначення їх сутності з позицій теорії публічного управління.

Організаційні механізми системи управління є одними з найважливіших, оскільки спираються на всю складність зв'язків та специфіку взаємодії між різними об'єктами та суб'єктами управління, узгодженість національних інтересів держави та індивідуальних потреб її громадян, багатоманітність цілей, досягнення яких має забезпечувати система управління. Сутність організаційних механізмів визначається сучасними вченими з різних позицій. Так, на думку Л. Приходченко, основою організаційного механізму державного управління виступає відповідна структура як форма організації системи управління, елементи якої в сукупності мають здійснювати регулювання управління в інтересах державної влади, діяльності усієї державно-управлінської системи (Приходченко, 2009, с. 5). О. Гомоляко зазначає, що організаційний механізм публічного управління характеризується як: сукупність певних складових елементів, що створюють організаційну основу певних явищ, процесів; система, що складається із конкретних управлінських механізмів: структури, в межах якої відбувається реалізація принципів, функцій державного управління (планування, організації, мотивації, обліку та контролю, координації із застосуванням економічних, організаційних, соціальних та інших методів управління); сукупність практичних заходів, засобів, важелів,

стимулів (Гомоляко, 2020). Організаційні механізми з позицій публічного управління розглядаються багатьма дослідниками як такі, що характеризують об'єкти, суб'єкти публічного управління, їх цілі, завдання, функції, методи управління та організаційні структури, а також результати їх функціонування (Оболенський, Борисевич, & Коник, 2018). У цілому, організаційні механізми публічного управління сприяють формуванню та посиленню організаційного потенціалу суб'єктів управління в процесі розв'язання важливих управлінських завдань та досягнення поставлених цілей шляхом використання сучасних методів управління, запровадження інституційних форм, вироблення ефективних стратегій взаємодії між усіма учасниками комунікацій. Процес запровадження новітніх організаційних механізмів в структурі взаємодії органів публічної влади та бізнесу набуває особливого значення в сучасних умовах, адже може забезпечити ефективну співпрацю між державними інституціями, органами публічної влади та місцевого самоврядування, бізнесом та інститутами громадянського суспільства.

Сутність правових механізмів публічного управління обумовлена, в першу чергу, їх регулюванням визначеними законодавством норм. Джерелами права у сфері публічного управління є акти компетентних державних органів, які встановлюють або санкціонують норми у сфері публічного управління та адміністрування, визначають форми правової діяльності за допомогою якої воля законодавства стає обов'язковою для виконання (Куйбіда, Білинська, & Петроє, 2018, с. 87). Відтак, законодавство постає правовою основою організації публічного управління, а розробка та юридичне закріплення норм (правил) поведінки суб'єктів публічно-управлінських відносин, встановлення вимог до форм правового регулювання надає публічному управлінню внутрішньої узгодженості, яка забезпечується своєчасністю їх прийняття та належними умовами застосування. Формами правового регулювання є Конституція України, Закони України, Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, стратегічні плани та цільові комплексні програми організацій приватного сектору, а також інститутів громадянського суспільства.

Таким чином, правові механізми публічного управління включають прийняття законодавчих, нормативно-правових актів, постанов та розпоряджень органів публічної влади, спрямованих на практичну реалізацію

ефективної взаємодії цих органів з інститутами громадянського суспільства, з метою здійснення управління безпосередньо шляхом прийняття конкретних політико-управлінських рішень; оформлення прийнятих рішень; організації виконання таких рішень; контролю і оцінці виконання рішень тощо.

Реалізація правових механізмів відбуватися на основі єдиних для державної служби принципів та стандартів, юридично визначених засобів, інструментів, процедур реалізації державної влади у відносинах:

- між державною владою/державними органами і суспільством, громадянами;
- між органами влади з приводу розподілу повноважень, визначення їх правового статусу;
- державними службовцями і громадянами, залученими до державно-управлінського процесу як з приводу професійного виконання обов'язків державними службовцями, так із причин звернення в державні органи для вирішення будь-яких власних проблем (Приходченко, 2009, с. 7).

Формами забезпечення ефективності реалізації покладених функцій виступає система правих норм, що визначає цілі, завдання, компетенцію органів влади, їх структуру та функції, а також регламентує відносини в межах організаційної структури (як самої, так і її органів). Відтак, система правових норм визначає сутність правових механізмів публічного управління, регулює процес управління, надаючи йому офіційного характеру шляхом нормативно-правової підтримки режиму функціонування. Складові правових механізмів безпосередньо проявляються у процесі здійснення діяльності органів публічного управління, визначаючи якість наданих послуг.

Правові механізми виступають важливим регулятором процесу взаємодії органів публічної влади та бізнесу, тим самим забезпечуючи формалізацію цих взаємин. Так, представники сфери бізнесу можуть бути учасниками розробки законодавчих ініціатив, виступати у складі робочих груп із представниками органів публічної влади для вироблення нагальних законодавчих рішень. Разом з тим, держава, в особі представників органів публічного управління, має ініціювати діалог з бізнесом, створювати належні інституційні засади для реалізації правових механізмів взаємодії для розв'язання складних соціально-економічних проблем, що постають сьогодні перед українським суспільством.

Спільність завдань та функцій, на реалізацію яких спрямовані організаційні та правові механізми в контексті взаємодії органів публічної

влади та бізнесу, а також у цілому специфіка вказаного процесу, визначальні фактори його ефективності, структура взаємовідносин, у якій публічна влада виступає суб'єктом управління, а бізнес та інститути громадянського суспільства – об'єктами управління, дозволяють застосовувати вказані механізми в теорії публічного управління як організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу. Втім, комплексна інтерпретація даного поняття може бути здійснена на основі обґрунтування його термінологічних складових, а саме: «органи публічної влади», «бізнес», «взаємодія».

Визначення концепту «органи публічної влади» сформульовано відомим вітчизняним вченим у сфері державного управління О. Пухкалом та представлено в авторитетному довідниковому виданні «Публічне управління: термінологічний словник» (Куйбіда, Білинська, & Петроє, 2018). Відтак, органи публічної влади є системою владних інституцій політично організованого суспільства, яка включає органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені юридично визначеними повноваженнями і засобами для захисту прав, свобод і інтересів громадян, безпеки держави і суспільства, управління соціально-економічним та культурним розвитком країни. «Публічна влада здійснюється народом (публікою) безпосередньо або через органи публічної влади, які виконують публічні функції» (Куйбіда, Білинська, & Петроє, 2018, с. 107).

Формування громадянського суспільства як суб'єкту громадської взаємодії, особливу роль у функціонуванні, розвитку економічної, політичної, соціальної, культурної та духовної сфер життєдіяльності спричинило появу відповідних інститутів. Вони наділені правами та обов'язками щодо захисту й реалізації своїх легітимних інтересів та в процесі своєї діяльності формують суспільні відносини, спрямовані на участь в управлінні державними справами, зокрема у формуванні та реалізації державної/публічної політики (Куйбіда, Білинська, & Петроє, 2018, с. 61).

Організаційно-правові механізми регулюють взаємовідносини між двома впливовими суб'єктами – органами публічної влади та бізнесу. Для сучасної української держави така взаємодія є однією з основних умов здійснення ефективного управління, оскільки це саме та проблема, яка перебуває, з одного боку, у площині публічної політики, з іншого – набуває особливої важливості для України на її шляху інтеграції до ЄС.

Поняття «бізнес» у вітчизняному науковому дискурсі викликає певні суперечності, адже

воно часто ототожнюється із поняттями «підприємництво», «підприємницька діяльність» тощо. Право на підприємницьку діяльність закріплено у Ст. 42 Конституції України (1996) та регулюється Господарським кодексом України (2022) та Законом України «Про підприємництво» (2021). Проте, в сучасних наукових дослідженнях широко вживаними є поняття «малий бізнес», «середній бізнес», «великий бізнес», сутність яких не визначена а ні в законах, а ні в підзаконних нормативно-правових актах. Зважаючи на реалії сьогодення, ця прогалина в законодавчому середовищі має бути заповнена, враховуючи специфіку взаємодії бізнесу, влади та громадянського суспільства в умовах сучасних трансформаційних процесів, від успішності яких залежить майбутній політико-економічний, соціальний та гуманітарний розвиток держави.

З термінологічної точки зору, поняття «бізнес», не дивлячись на відсутність усталеної традиції його тлумачення, у цілому відображає умови та стан, сукупність відносин між усіма учасниками підприємницької діяльності. Відтак, наявність даного феномену, сформованого в контексті економічних, інституційно-правових засад управління, на основі яких публічна влада вибудовує взаємовідносини із представниками підприємницької діяльності, дозволяє застосовувати вказане поняття у контексті дослідження механізмів взаємодії влади та бізнесу з позицій теорії та практики публічного управління та адміністрування. При цьому розуміючи під бізнесом, в широкому сенсі, усю сферу підприємницького середовища, що виступає впливовим суб'єктом соціально-економічних, політичних процесів в країні, взаємодія якого з владою має принципове значення для проведення реформ у різних сферах суспільного життя на основі спільно вироблених правил, механізмів та принципів.

Процес взаємодії є одним з ключовим, що характеризує усю систему публічного управління, яка перебуває у постійних прямих та зворотних зв'язках у вигляді співпраці, різного роду ініціатив із бізнесом та громадянським суспільством, та може набувати різних характеристик (Пухкал, 2009). Для стійких структур, зокрема публічних органів влади, характерною є перевага ієрархічних зв'язків, що формують вертикальний рівень взаємодії. Для бізнес-середовища та громадянського суспільства притаманний горизонтальний рівень взаємодії. Між тим, сучасні трансформаційні процеси в системі публічного управління потребують впровадження багаторівневого управління шляхом створення відповідних інструментів.

Для цього необхідним є посилення практик партнерства між усіма суб'єктами взаємодії на різних рівнях: вертикальному – між місцевими та регіональними органами влади, бізнесом і національним урядом, горизонтальному – між місцевими та регіональними органами влади, бізнесом та громадянським суспільством (Телешун, Пухкал, Рейтерович, & Ситник,

2018). Вказаний підхід забезпечує ефективність організаційно-правових механізмів як впливових чинників функціонування багаторівневої системи взаємодії між публічною владою, бізнесом та громадянським суспільством.

Цілісно структуру комплексного організаційно-правового механізму можна представити у вигляді наступної схеми (рис.1.).

Рис. 1. Організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства

Висновки.

Здійснений термінологічний аналіз ключових концептів досліджуваного поняття дозволив здійснити його теоретичну концептуалізацію. Запропоновано розглядати механізми публічного управління як системну цілісність значущих елементів, функціонування яких сприяє досягненню поставлених завдань та цілей у різних сферах життєдіяльності суспільства. Організаційні механізми у системі публічного управління сприяють посиленню організаційного потенціалу суб'єктів управління в процесі розв'язання важливих управлінських завдань та досягнення поставлених цілей шляхом використання сучасних методів управління, запровадження інституційних форм, вироблення ефективних стратегій взаємодії між усіма учасниками комунікацій. Правові механізми публічного управління забезпечують функціонування належного законодавчого, нормативно-правового підґрунтя для здійснення ефективної взаємодії усіх учасників комунікації шляхом прийняття актуальних правових рішень, їх оформлення, організації, контролю та оцінці виконання тощо. Бізнес, в широкому сенсі, представляє уся сферу підприємницького

середовища, виступає впливовим суб'єктом соціально-економічних, політичних процесів в країні, взаємодія якого з владою має принципове значення для проведення реформ у різних сферах суспільного життя на основі спільно вироблених правил, механізмів та принципів. Розробка та залучення ефективних організаційно-правових механізмів забезпечує архітектоніку взаємодії між усіма суб'єктами комунікації на рівні міжнародних стандартів та у відповідності із європейськими та світовими тенденціями.

Відтак, поняття «організаційно-правові механізми взаємодії органів публічної влади та бізнесу» може бути інтерпретовано як багаторівнева система управлінських механізмів – організаційних та правових, інтеграція яких сприяє посиленню організаційного потенціалу суб'єктів взаємодії, забезпечує функціонування належного законодавчого, нормативно-правового підґрунтя шляхом прийняття актуальних правових рішень, їх оформлення, організації, контролю та оцінки виконання, що забезпечують формування належних інституційних форм взаємодії між усіма учасниками комунікації – органами публічної

влади (владні інституції, органи державної влади, органи місцевого самоврядування), бізнесом (підприємницька, багатoproфільна ініціативна економічна діяльність) та інститутами громадянського суспільства (громадські організації, професійні та творчі спілки, федерації фахівців тощо) з метою досягнення найвищого рівня партнерських

відносин для соціально-економічного, політичного та суспільного розвитку країни.

Подальші перспективні дослідження організаційно-правових механізмів взаємодії органів публічної влади та бізнесу мають бути пов'язані із розробкою методів, шляхів та форм їх впровадження в практику управлінської діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Гомоляко, О. В. (2020). Організаційно-правові механізми впровадження публічної політики в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 12. Відновлено з <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1884>
- Гончарук, О. Б., & Савичук, Н. О. (2021). Поняття механізмів державного управління та їх практичне значення. *Інвестиції: практика та досвід*, 7, 7-83.
- Господарський кодекс України*. (2022). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
- Смельянов, В. М. (2012). *Розвиток партнерських відносин бізнесу і влади в системі державного управління сталим розвитком регіонів України: теорія, методологія, практика*. Миколаїв: ПП Смельянова Т. В.
- Ісаєнко, І. А. (2012). Європейські підходи до функціонування механізмів публічного управління. *Інвестиції: практика та досвід*, 5, 114-117.
- Квітка, С. А. (2017). *Державне управління формуванням партнерських відносин між владою та бізнесом в умовах соціальних перетворень*. Дніпро: Грані.
- Конституція України. №254к/96-ВР. (1996, Червень 28). *Закон України*. Відновлено з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року*. (2020). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>
- Куйбіда, В., Білинська, М., & Петроє, О. (2018). *Публічне управління: термінологічний словник*. Київ: НАДУ.
- Мельник, М. І. (2012). *Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій*. Львів: ІРД НАН України.
- Неділько, А. І. (2018). Теоретичні підходи до визначення поняття «механізм публічного управління». *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*, 2, 85-93.
- Оболєнський, О., Борисевич, С., & Коник, С. (2018). *Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Публічне управління»*. Київ: НАДУ.
- Приходченко, Л. Л. (2009). Організаційно-правовий механізм забезпечення ефективності державного управління: теоретико-методологічні засади. *Теорія та практика державного управління*, 1, 59-65.
- Про підприємництво. №19-53ІХ. (2021, Грудень 14). *Закон України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
- Пророчук, М. В. (2020). Результативність взаємодії влади і бізнесу у сфері інфраструктури. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*, 31(70), 65-72.
- Пухкал, О. Г. (2009). Взаємовідносини влади та бізнесу в контексті формування основ громадянського суспільства в Україні. *Теорія та практика державного управління*, 4, 192-198.
- Телешун, С., Пухкал, О., Рейтерович, І., & Ситник, С. (2018). *Інструменти та механізми вироблення й впровадження публічної політики в Україні*. Київ: НАДУ.
- Шпекторенко, І. (Укл.). (2018). *Методологія публічного управління*. Дніпро: ДРІДУ НАДУ.

REFERENCES

- About entrepreneurship. No. 19-53IX. (2021, December 14). *Law of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
- Constitution of Ukraine. No. 254k/96-ВР. (1996, June 28). *Law of Ukraine*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- Economic Code of Ukraine*. (2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
- Homolyako, O. V. (2020). Organizational and legal mechanisms of public policy implementation in Ukraine. *Public administration: improvement and development*, 12. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1884>
- Honcharuk, O. B., & Savychuk, N. O. (2021). The concept of state management mechanisms and their practical significance. *Investments: Practice and Experience*, 7, 7-83.
- Isaenko, I. A. (2012). European approaches to the functioning of public administration mechanisms. *Investments: Practice and Experience*, 5, 114-117.
- Kuybida, V., Bilynska, M., & Petros, O. (2018). *Public administration: terminological dictionary*. Kyiv: NADU.
- Kvitka, S. A. (2017). *State management of the formation of partnership relations between the government and business in the conditions of social transformations*. Dnipro: Grani.
- Melnyk, M. I. (2012). *Formation of Ukraine's business environment in conditions of institutional transformations*. Lviv: IRD of the National Academy of Sciences of Ukraine.

- Nedilko, A. I. (2018). Theoretical approaches to the definition of the concept of "mechanism of public management". *Theory and practice of state administration and local self-government*, 2, 85-93.
- Obolenskyi, O., Borysevich, S., & Konyk, S. (2018). *Reference synopsis of lectures on the academic discipline "Public Administration"*. Kyiv: NADU.
- Prorochuk, M. V. (2020). Effectiveness of interaction between government and business in the field of infrastructure. *Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Public administration*, 31(70), 65-72.
- Prykhodchenko, L. L. (2009). Organizational and legal mechanism for ensuring the efficiency of state administration: theoretical and methodological foundations. *Theory and practice of public administration*, 1, 59-65.
- Pukhkal, O. G. (2009). The relationship between government and business in the context of the formation of the foundations of civil society in Ukraine. *Theory and practice of public administration*, 4, 192-198.
- Shpektorenko, I. (Ed). (2018). *Methodology of public administration*. Dnipro: DRIDU NADU.
- Teleshun, S., Pukhkal, O., Reiterovych, I., & Sytnyk, S. (2018). *Tools and mechanisms of development and implementation of public policy in Ukraine*. Kyiv: NADU.
- The concept of implementation of state policy in the sphere of promoting the development of socially responsible business in Ukraine for the period up to 2030*. (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>
- Yemelyanov, V. M. (2012). *Development of partnership relations between business and government in the system of state management of sustainable development of the regions of Ukraine: theory, methodology, practice*. Mykolaiv: PP Yemelyanova T. V.